وترنری معلومات

نشریه مسلکی کمیته هالند برای افغانستان

شماره ششم - سال اول - ۱۴ عقرب ۱۳۷۴ مطابق به ۵ نوامبر ۱۹۹۵

خوانندگان عزیز!

اینك ششمین شماره مجله وترنری معلومات (دومین شماره در سال ۱۹۹۵) در دست تان قرار دارد، بسیاری از مطالب این مجله توسط اعضای هیئت تحریر و بر اساس مشکلات ساحوی و سوالات پرسونل وترنری ساحه در داخل افغانستان انتخاب و ترتیب گردیده است.

ما امیدواریم این معلومات در دست یابی به راه حل به این مشکلات مفید و مددگار ثابت گردد. بعضی از این مقالات به این منظور انتخاب گردیده است تا خوانندگان ما را از جنبه های تخنیکی مشکلات وترنری که ما با آن مواجه هستیم مطلع گرداند. درین سلسله میخواهم توجه تان را به مقاله ای که تحت عنوان ((هورمون ها)) درین شماره نشر گردیده است جلب نمایم.

در افغانستان هورمون Stilboestrol استلبسترول وسیعاً مورد استفاده قرار دارد و مالداران از آن جهت تداوی عدم باردارشدن حیوانات شان استفاده می نمایند در حالیکه در کشورهای اروپایی استعمال این ادویه برای تداوی حیوانات بطور قطعی ممنوع قرار داده شده است، زیرا بکاربرد این هورمون نه تنها در تداوی حیوان کمك نمی کند بلکه برای انسانهایی که از محصولات این حیوانات استفاده می نماید اثرات منفی می گذارد.

به نظر من موضوع دلچسپ دیگری مقاله ایست که در مورد علوفه جات نوشته شده است. درین مقاله نویسنده بعضی امکاناتی را که چگونه مقدار کافی از علوفه جات را با کیفیت عالی ذخیره نمائیم شرح میدهد، علی الخصوص در شرایط فعلی که به نظر میرسد وضع حیوانات خرابتر شده است. این وضع وخیم خود میتواند منتج به مشکلات عدم بارداری در حیوانات گردد.

من معتقدم که تبادله معلومات در بهبود کار وترنری در افغانستان ضروری میباشد. ازینرو ما از تمام تبصره ها، پیشنهادات و نظریات تان استقبال میکنیم و این پیشنهادات و نظریات تانرا در شماره بعدی وترنری معلومات خواهیم گنجانید. در خاتمه امیدوارم مقالات و مضامین این شماره برای تان مفید و دلچسپ واقع گردد.

داکتر خرت وسنك

رئیس کمیته هالند برای افغانستان

وترنری معلومات

نشریه مسلکی کمیته هالند برای افغانستان

تحت نظر هیأت تحریر

شماره ششم - سال اول - ۱۴ عقرب ۱۳۷۴

آدرس:

خانه ۸۱۹ - جمرود رود، چوك فیز ۳

حیات آباد

University, P.O.Box: 792
Peshawar - Pakistan
40871-44731
Fax: (521) 840258

درین شماره می خوانید

په غواګالو کښې د حاصلاتو کموالی

(داکتر سمسور)

پلان آینده کمیته هالند

(داکتر وسنك)

پروګرام زنان و بخش وترنری UNOPS

(داکتر فایزه "ذره")

گرگ یا پمن

(داکتر حسینی)

اهمیت مرغانچه و تغلیه در مرغداری

(داکتر عالمزاده)

هرمون ها (داکتر تینو هنکن)

کورس ریفرشر (داکتر اورياخيل)

تصحیح ضروری

در شماره قبلی وترنری معلومات در مقاله "په افغانستان کی مخدره مواد" مقدار حاصلات تریاك در سال ۱۹۹۴ بالغ بر ۳۰۰۰۰ تن ذکر گردیده است. امید است این عدد به ۳۰۰۰ تصحیح گردد.

په غواگانو کښی د حاصلاتو کموالی

کله چی د غواگانو د حاصل خبره کیږی زمونږ پام دوه شیانو ته اړول کیږی او دا دوه شیان په غواگانو کښی د حاصل اصلی او بنیادی مقصدونه دی:

الف : خوسکی

ب : شدی

دا دوه ټکی یو له بله سره نیږدی اړیکی لری که غوا لنګه نشی او خوسکی ونه زیږوی شدی به له کومه پیدا کیږی او که شدی نه وی خوسکی به څنګه لوییږی ځکه شدی د بچی مهم او لمړنی خوراك تشکیلوی.

بنه غوا هغه ده چی بچی وزیږوی او د څښتن د خوښی سره سم شدی ورکړی او په کال کښی یو ځل (هر کال) د بچی راوړلو توان لری چه د نړۍ په ګڼ شمیر هیوادونو کښی په پراخه توګه ترسره کیږی خو په دی شرط چه د غوا بنه پالنه وشی، بنه او پوره خوراك ورکړی شی او همدارنګه د هغه روغتیا ته پاملرنه وشی. زمونږ د هیواد په ګڼو ګوټو ګوټ کښی د مالدارانو لویه برخه له ستونزو سره مخامخ ده او داسی شکایت لری چه د هغوی غوا ګانی نه غوایمه کیږی . په تیره بیا له لنګون څخه وروسته له پنځو میاشتو نه نیولی تر یوه کاله هم په غواګانو کښی د غوایمتوب علامی ندی لیدل شوی او حتی په دوه کلونو کښی هم یو خوسکی نشی راوړی. همدارنګه هغه شخوندری څه عمرئی تر دری کلو پوری هم رسیدلی خو بیا هم ندی بلاربی شوی همدا دلیل ده چه له یوی خوا مالدار تر ډیره پوری په وچه کاسه ناست وی او له بلی خوا د اوږدی مودی لپاره په غوا باندی پیسی لګوی، همدارنګه ګوزړو چه دا د یوه مالدار او یوی کورنی لانجه نده بلکه د هیواد د ګڼ شمیر څاروی لرونکو ستونزه ده نو په دی حالت کښی د غو لاندی ټکو ته باید پاملرنه وشی:

۱. د غوا خوراك: کمزوری او لږ خوراك د څارویا نه پوره کوی ، څارویکمزوری او دنګر وی او کتلی به مو وی چه د څارویو پوښتی له ورایه بنکاری پوستکئ یی ځیږ ، ویښتان ئی توئیږی د سترګو پردی یی تکی سپینی وی او د فرج لږ څه دننه وګوری ډیر کمرنګه بنکاری چه دا د کم خونی او کمزورتیا جوړته علامی دی او کله چه د داسی غوا تخمدانونه د وترنر له خوا معاینه شی له طبیعی حالت څخه کوچنی او بنوئ (هموار) حس کیږی چه دداسی غواګانو د غوایمه کیدو او بلاربیدو چانس ډیر لږ وی.

۲. د څارویو لرونکی بی خبری او د معلوماتو کموالی: ډیر ځل لیدل شوی چه څارویو روغ رمټ دی او په خپل وخت غوایمه کیږی خو څارویو لرونکی د هغه سمه څارنه نه کوی یا نشی کولای او د غوایمتوب وخت نړۍ تیر شی او داسی بنکاره کوی چه ګنی غوا نده غوایمه شوی.

پاتی په ۱۳ مخ

نظری بر پلان آینده کمیته هالند

در شماره پنجم وترنری معلومات که در همین سال ۱۹۹۵ نشر گردید ما خوانندگان عزیز را از مشکل مالی خویش و کمك های بشر دوستانه به افغانستان بطور کلی آگاه نمودیم. از آن تاریخ تا حال این حالت بسیار زیاد بهتر نشده است، یعنی مشکلات هنوز پابرجاست.

در لحظاتی که شماره پنجم وترنری معلومات بدست نشر سپرده میشد، مقامات کمیته هالیند مصروف بحث و گفتگو در مورد چندین پیشنهاد با منابع اعانه دهنده بودند تا برای پروگرام های وترنری در سال های ۱۹۹۶ و ۱۹۹۷ کمك لازم فراهم آورند و هدف اصلی بورد کمیته هالیند در امستردام از اول تا آخر ثابت بوده است یعنی: همکاری و سهم گیری در ازدیاد دوباره تعداد حیوانات و بهبود حاصلات حیوانی. بدین ترتیب کمیته هالیند در امحای سوء تغذی و کمبود مواد غذایی سهم گرفته و همکاری می نماید.

نتایج مباحثات ما در ماه اخیر چه بوده است ؟

بورد کمیته هالند پیشنهادات زیر را به منابع اعانه دهنده تقدیم نموده است:

- پیشنهادی جهت تمویل پروگرام تربیوی پاراوت ها در هرات و برای فعالیت های ساحوی در هرات ، بادغیس و غور.
- پیشنهادی برای تمویل پروگرام تربیوی پاراوترنری در افغانستان مرکزی.
- پیشنهادی برای تمویل ادامه کار کلینیك وترنری ناصر باغ که ارتباط با پروژه توسعه برای زنان در کمپ مهاجرین دارد.
- پیشنهادی برای وارد کردن ۲۰ ملیون دوز واکسین جهت توزیع توسط FAO به شرکای اجرایی FAO که این یك پروژه سه جانبه میان FAO, EU و DCA میباشد.
- قرار است در ماه آینده قرار داد مالی میان شارکین ذیدخل پروگرام FAO توزیع گردد.

فعلاً تمام پروپوزل ها در جریان است. گرچه اشارات مثبت از جانب منابع اعانه دهنده دریافت داشته ایم، مگر هیچ قراردادی تا حال به امضاء نرسیده است. بنابر معضلات عمومی در کمك هایی انسانی و بشر دوستانه به افغانستان ما امیدوار هستیم که موضوع قبل از اختتام سال جاری واضح و روشن گردد.

جهت پیشبرد پروگرام های آینده وترنری در افغانستان اعانات ضروری است اما این اعانه و کمك نمی تواند سرمایه عمده درین سلسله به حساب آید بلکه تعهد و التزام خود افغانها در پیشبرد و تعمیل این برنامه ها بدون شك اساس موفقیت را می باشد.

اعانه دهندگان میتوانند پول فراهم آورند و موسسات برنامه های تربیوی و حمایت سازماندهی را زمینه سازی کنند، اما بدون سهم گیری فعال و پرتحرك پرسونل ساحه هیچ پیشرفتی در اعاده و احیای مجدد افغانستان امکان پذیر نیست. فلهذا تشریك

بقیه در صفحه ۱۴

پروگرام زنان و بخش وترنری UNOPS

جامعه بانوان در سراسر جهان بیشتر از نیمی از جمعیت کرهٔ زمین را تشکیل میدهد. از این رو شناخت ویژگی های روانی ، اخلاقی، نیازها، خواسته ها، توانائی ها و ظرافت های بانوان شناخت نیمی از جامعه بشری بشمار میرود. بناء بدون این آگاهی ها استفاده از عواطف، ادراك و توانائی های جسمی و روحی زنان میسر نمی باشد.

زن در جامعه بشری دارای دو مقام ارزنده میباشد. نخست مقام عام مانند سایر موجودات به عنوان آفریدهٔ خالق متعال است و آن عبودیت و ستایش خداوند (ج) در تمام مراتب وجودی اوست. دوم مقام خاص زن از نگاه داشتن حیات و نفس به ظهور رساندن قوا و استعدادها در همهٔ مراتب نفس است که بطور تکوینی و طبیعی شگوفا میشود. اما شگوفانی قوا در مرتبهٔ انسانی و عقلی اختیاری و ارادی بر اساس آگاهی و هدف خاص امکان پذیر است.

موسسهٔ انکشافی ملل متحد United Nations Office for Project Services (UNOPS) با درك این واقعیت در پهلوی سایر اهداف عمده و اساسی اش موضوع تربیه زنان افغانستان را نیز در ساحات مختلف اجتماعی ، اقتصادی و غیره در قسمت بکار انداختن استعداد ها و شگوفائی. توانمندی های شان در پروگرام های خویش گنجانیده و تلاش می ورزد تا از این طریق هم با اعمار مجدد جامعه جنگ زده افغانستان مصدر کمك و مساعدت مؤثر گردد.

در اول جنوری ۱۹۹۲ پروگرام انکشافی ملل متحد بخش دفتر خدمات پروژه United Nations Developement Program/ Office Project Services بنام دفتر ملل متحد برای خدمات پروژه United Nations Office for Project Services (UNOPS) مسمی گردید.

در قدم اول دفتر ملل متحد در سال ۱۹۹۳ کار خویش را با زنان در دهات افغانستان آغاز کرد.

ازینکه وظیفه و مسئولیت اصلی اکثر از زنان دهات افغانستان در محیط خانواده مرغداری، دامداری، و مراقبت روزانهٔ آنها میباشد.

موسسهٔ ملل متحد در یك پروگرام جامع وترنری که فعلاً توسط UNOPS, FAO اجراء می گردد اول کورس های آموزشی را برای زنان دهات تاسیس نمود. کورس ها به سرعت وسعت یافت. تشکیل کورس ها طوری تنظیم شده بود که در یك وقت یك ولسوالی را در بر گرفته، در آغاز کار یك سروی ساده اجراء گردید که در آن در بارهٔ سویهٔ علمی زنان منطقه و همچنان در بارهٔ علاقمندی شان در شمولیت به کورس ها معلومات کسب گردید.

به علت عنعنهٔ تجرید زنان در دهات افغانستان، در این مرحله، داشتن تماس وسیع همرای شان مشکل است. وقتی کورس ها شروع شد و با زنان تماس گرفته شد سوء تفاهمات از بین رفت، تفاهم حاصل و تدریس کورس ها به نحو دلخواه عملی شد.

معمولاً کورس ها به مدت یك هفته دوام میکند آنهم در خانهٔ یکی از بزرگان قریه روزانه درس ها جریان میداشته باشد.

وقتی ترینران یا استادان کورس انتخاب میشوند باید یکمقدار سوابق رسمی وترنری داشته باشند این سبب میشود که سوالات و مشکل زنان محلی را با اطمینان جواب بدهند. میتود درسی قبل از شروع کورس برای هر ترینر تدریس میگردد.

ساحات درسی شامل بخش های نظری و عملی میباشد. با آنهم زیادتر از 60% درسها را روشی که توسط دست اجراء می گردد و بخصوص بخش تشخیص و وقایهٔ بیماری ها را احتواء میکند. موضوعات مربوطه کورس برای شاگردان عملی میگردد تا بخوبی این امور را بیاموزند.

جهت اجرای کارهای عملی در ساحهٔ کورس یك فارم سادهٔ مرغداری (مرغانچه) ساخته میشود.

درسها چندین مرتبه تکرار میگردد تا شاگردان بحد کافی موضوعات درسی را یاد بگیرند. باید متذکر شد که نظر به میتود درسی به شاگردان اول اجازه داده میشود تا معلومات خویش را تشریح نموده و روشهائی را توضیح نمایند که در قسمت بیماری های عام مرغها و حیوانات بزرگ انجام میدهند. بعداً ترینران موضوعاتی را که مناسب میدانند با در نظرداشت و تائید مشاهدات درست آنها تدریس مینمایند.

به شاگردان در عین حال موقع داده میشود تا نظریات خویش را ابراز نمایند. در اخیر هر کورس شاگردان توسط استادان ارزیابی شده و تصدیقنامه هایی برایشان اعطاء میگردد، همچنان قسم تشویقی یك قطی دوا برای اول نمره کورس داده میشود.

در ابتداء UNOPS برای هر شاگرد مرغهای هشت هفته ئی مصری (Fayoumi) را با یك بستهٔ دوا های ساده در اخیر کورس یك هفته ئی شان بطور رایگان تهیه می کرد. اما حال چنین تصمیم گرفته شده که تنها یك یا دو بسته دوا برای شاگردانی داده شود که معلومات زیاد را از کورس بطور نظری و عملی حاصل کرده اند.

اگر یك نسل خوب مرغ یافت شود، در نظر است این مرغها در بدل قیمت در دسترس شان قرار داده شود. بعداً به منظور اینکه پروژه مطمئن گردد تا مرغها در محیط جدید، خوب توافق حاصل کرده اند برای هر مرغ یك کیلو خوراکهٔ تیار شده تهیه میگردد همچنان واکسین سوم مرغ مرگی به قسم درس عملی توسط ترینران اجراء میگردد. (دو واکسین اولی قبل از خریداری مرغها باید تطبیق شده باشد) ترینران یا استادان برای شاگردان می فهمانند که مرغ ها را به اساس پروگرام پیشنهاد شده واکسین نمایند که بعد از واکسین سوم معمولاً هر سه ماه مرغ ها واکسین شوند.

این کار قسمی شده میتواند که یك نفر از قریه مؤظف شود تا یك بوتل واکسین را از نزدیکترین کلینك وترنری و یا دواخانه خریداری نماید. بعداً قیمت آن در بین تعداد فامیل

ها تقسیم شده و مرغ های قریه توسط خانم تربیه شده واکسین می گردد. قبلاً ریاست وترنری دولت مسئولیت واکسین نمودن را بطور منظم به عهده داشت. در سال های اخیر ملل متحد در شخصی نمودن خدمات وترنری مصروف بوده است، آرزو میشود تا واکسین های ضروری ازین قسم مارکیت در دسترس قرار داده شود. طبیعتاً هر قدر تقاضا بیشتر گردد این واکسین ها زیادتر یافت میشوند. به این ترتیب در قریه جات و ولسوالی های مختلف دهات افغانستان، زنان در بارهٔ حاصلات مرغها و حیوانات و ادارهٔ حیوانات آموزش می یابند. این زنها در مسایل معمول مورد توجه مانند تداوی حیوانات سمدار و مرغ ها نه تنها کمکی برای خود شان مینمایند بلکه به همسایگان و اقارب خویش نیز مصدر کمك شده میتوانند.

پروگرام های تربیوی زنان توسط تفتیش های اناث UNOPS بطور منظم تفتیش میشوند. ترینران به تعقیب ختم این کورس ها از هر قریه مختصراً دیدن مینمایند تا پیشرفت زنان تربیه شده را ارزیابی کرده و در صورت لزوم به سوالات شان جواب بدهند و اگر مشکلاتی موجود باشد حل نمایند.

در افغانستان زنان پرورش دهندگان عنعنوی مرغها هستند که توسط بدست آمدن عاید از پرورش مرغها و دیگر حیوانات مفاد مستقیم بدست می آورند.

زنان افغان بصورت عنعنوی جهت بدست آوردن زیادترین عایدات متکی به عایدات مردان خانواده بوده اند. اما حالت زنان تغیر کرده است چنانچه تعداد زیاد آنها به علت جنگ بیوه شده اند. عدهٔ دیگری پدران ، پسران و برادران شان را از دست داده اند.

زمینهٔ تعلیم و تربیه برای زنان افغان کم است. مسایل عنعنوی جامعه باعث شده تا تعداد زیاد زنان در خانه نگهداشته شده و حتی حقوق آموزش، اساسی ترین موضوعات تعلیم و تربیه را نداشته باشند.

آرزو میشود تا با تاسیس پروگرام های اناث، زنان بتوانند به حل مشکلات موجوده شان بپردازند، کمك کرده شوند تا در آینده در ساختمان مجدد افغانستان سهم بگیرند.

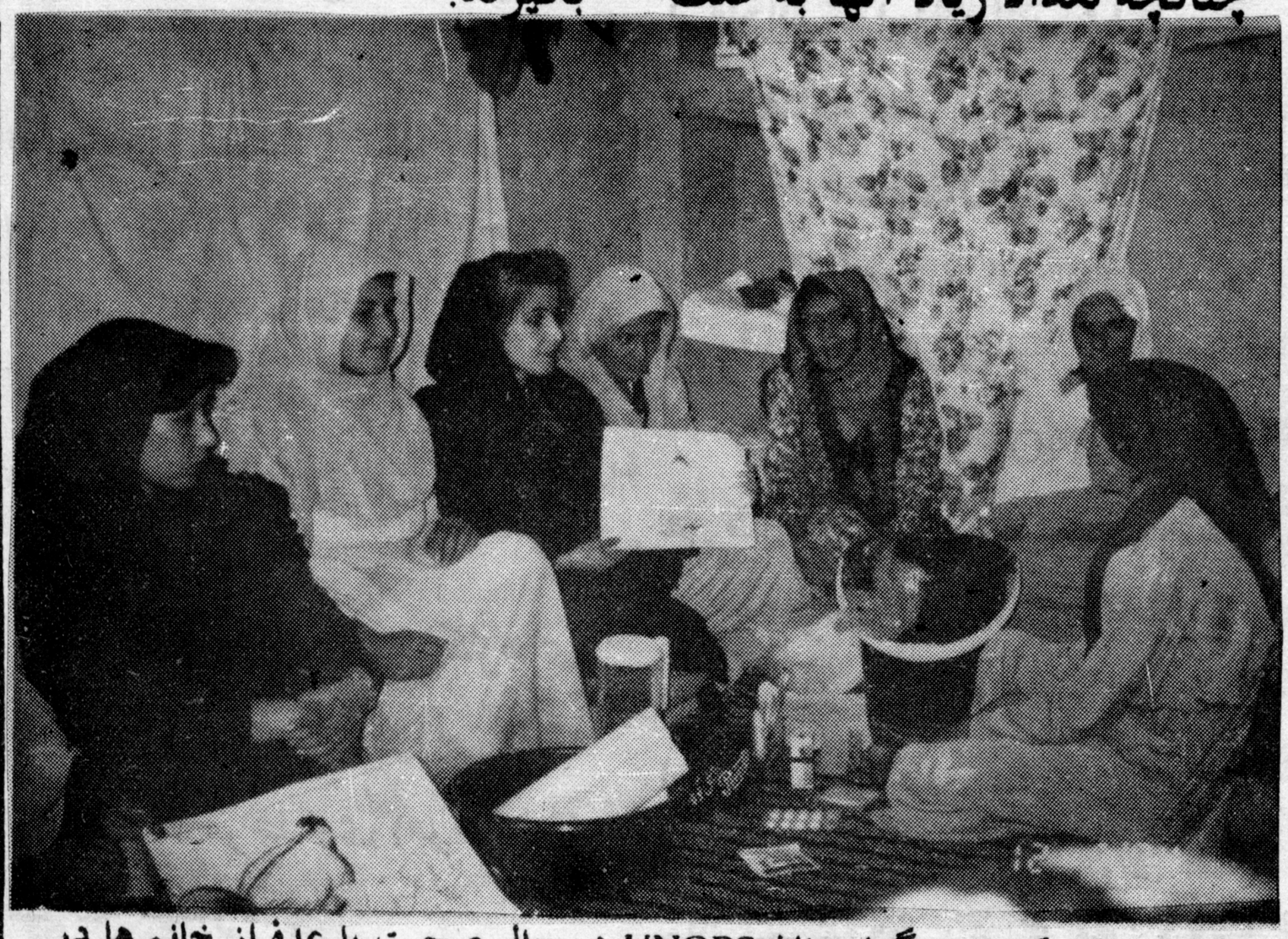

یکتن از کارکنان پروگرام زنان UNOPS در حال صحبت با عدهٔ از خانم ها در ولسوالی انجیل ولایت هرات دیده می شود

وابنه Forage

د څارویو تولید او تناسل یواځی د څارویو د ښه روغتیا پوری اړه نلری بلکه خوراك ورکول یا تغذیه په مساوی اندازه اهمیت لری. د یوی ښه جیری پواسطه سړی کولای شی خپل څاروی په یو ښه حالت کښی وساتی چی دا جیره د ښه تولید او تناسل لپاره لازمی ګڼل کیږی. په دی مقاله کښی به مونږ ځینی ټکی د شخوند وهونکو څارویو د خوراك ورکولو په سلسله کښی روښانه کړو. البته د ژمی په موسم کښی خوراك ورکول به زمونږ خاص مطلب وی.

د افغانستان په ډیرو ځایونو کښی څارویو ته په ژمی کښی خوراك ورکول ډیر ضروری دی ځکه چی د څرولو امکانات د اوږدی مودی لپاره محدود وی او په همدی اساس شخوندوهونکی څاروی د هغه وابنو محتاج دی کوم چی څاروی لرونکی ورته ذخیره کړی وی.

څاروی لرونکی باید د ژمی د راتلو نه د مخه یو منظم پلان جوړ کړی چی په راتلونکی ژمی کښی د خپلو څارویو لپاره کوم ډول او څومره وابنو ته ضرورت لری.

د شخوندوهونکو څارویو لپاره علوفی د هغوی د ورځنی جیری یوه ضروری برخه تشکیلوی. سربیره پردی دا ډیر ارزانه خوراك دی. نو پردی اساس څاروی لرونکی باید تر ټولو د مخه د علوفی د ذخیره کولو امکانات وسنجوی. ممکن ځینی څاروی لرونکی د ژمی د غذا په خاطر یو څه مقدار دانه باب لکه باقلی، جوار، اوربشی شاخل او یا نور ذخیره کړی مګر د دانه بابو د لوړ قیمت له امله دا کار اقتصادی او عملی جنبه نه لری یوازی په عاجلو حالاتو کی ترینه استفاده کیدلی شی چه د همدی کبله باید علوفه جاتو ته ډیره توجه وشی.

راځی چی اوس په ژمی کښی د علوفه د ذخیره کولو یو څو امکاناتو ته نظر واچوو:

۱- د وچی بیدی د تولید لمړی امکان دی باید په نظر کښی ونیول شی. دا بیده کیدای شی د ګیاه، شوتلی، مصری شوتلی او رشقی نه تهیه شی.

دا شنه یا وابنه کیدای شی وکرل شی او یا د عامو ځمکو او پولو څخه راټول شی. د هرزه ګیاوو څخه بیده جوړول یو بل امکان دی چی باید هیر نشی.

یو څو ټکی باید د بیدی جوړولو په وخت کښی په نظر کښی ونیول شی تر څو د لوړ کیفیت بیده تر لاسه شی:

الف : د لمر وړانګی باید په کافی اندازه موجودی وی تر څو شنه وابنه په ۱ یا ۲ ورځو کښی وچ شی. کله چی په یوه مخصوصه منطقه کښی د بیدی وچول د ۱ یا ۲ ورځو څخه زیات وخت غواړی د وابنه د ورستیدو امکان ډیریږی.

ب : د کافی او پوره کارکوونکو موجودیت چی د ورځی له خوا پس له هره ۳ ساعته په ډیر احتیاط سره شنه وابنه له یوی خوا نه بلی خوا ته وګرځوی.

دا امکان هم شته چی شنه وابنه یو یا دوه واری واړول شی او یا په یوه کټاره یا د بام د پاسه واچول شی تر څو وچ شی.

ج : وابنه د نمو په یوه سمه مرحله کښی وریبی یعنی مخکښی له دی چه ګیاه ګل وکړی.

د - د وابنو د ریبولو ښه موقع ناوخته سهار دی کله چی پرخه د وابنه نه لری شی او وابنه وچ شی.

هـ - په هغه لحظه کښی چی بیده په کافی اندازه وچه شوی او د ذخیره کولو لپاره برابره ده د پاڼو او ډډو په لیدلو سره (۸۰ فیصده وچه ماده) پکښی اټکل کیدای شی. د وابنو پاڼی باید ماتیدونکی وی مګر درمه یی باید ماتیدونکی

نوی بلکه پسته یا نرمه وی.
و ـ وچ وابنه باید په دیر زور او فشار سره هغه خوا دی خوا نشی غځه چه پانی رژېږی او په یو بوتی کښې دا پانی دیر غذایی ارزښت لری. د پانو په تویېدو سره د وابنو د بنه کیفیت غذایی موادو د لاسه ورکولو امکانات زیاتیری. او دا خبره خصوصاً د رشقی او شوتلی څخه د بیدی جوړولو په وخت کښې بنه صدق کوی.
ز ـ د راتولولونه وروسته بیده باید په یوه پاك او وچ ځای ذخیره شی تر څو د ورستیدلو او خرابیدلو څخه ئی مخنیوی وشی.
۲ـ د وښو یا پروری د غذایی ارزښت د بنه کولو لپاره داده چی هغه باید یوریا سره ګډ یا مخلوط شی.
دا کار څنګه کیدای شی؟
الف ـ پروره د ۱ یا ۲ سانتی متر په اوږدوالی پری شی.
ب ـ ٤ کیلوګرامه یوریا په څلویښت لیټره اوبو کښې د ۱۰۰ کیلوګرام پروری لپاره مخلوط کړی.
ج ـ د یوریا دغه محلول د پروری په کوټ باندی طبقه طبقه پاش کړی.
د ـ د پروری کوټ د پلاستیك او خاوری پواسطه داسی بند کړی چه هوا پکښې ورننه نوځی. دا هم ممکن دی چی لمړی د پروری کوټ د څنمو د پلالی (سواره) په شان پروری سره پوښ کړو او بیا وربانډی خټه واچوو.
هـ ـ د ۱ یا ۲ هفتو لپاره لاس مه ور وړی.
و ـ د دری هفتو نه علاوه دغه د پروری کوټ مه سائی تر څو د ورستیدلو څخه مخنیوی وشی. دغه شپږم ټکی ددی معنی ورکوی چی باید څاروی لرونکی په منظمه توګه په لږ مقدار پروره د یوریا سره معامله کړی.
خو خیال سائی چی : تاسو باید یوریا په پیسو واخلی. په همدی لحاظ باید د ځان نه پوښتنه وکړی چی آیا دا اقتصادی ده او که نه.
۳ـ په دیرو لاندې شرایطو کښې به بهتره دا وی چی د شنی علوفی د سائلو لپاره د بیدی پر ځای سایلج جوړ شی. د سایلج د جوړولو قواعد په راتلونکی شماره کښې تشریح کولای شو.
دوهم سوال چی یو څاروی لرونکی د ځان څخه پوښتنه وکړی داده چی څومره خوراك باید ذخیره کړی.
دا کار یو محاسبی ته اړتیا لری چی باید تاسو وپوهیږی:
الف ـ د حیواناتو تعدادخومره دی.
ب ـ د حیواناتو ژوندی وزن (bw)
ج ـ د ژمی اوږدوالی
د جدول څخه د ژړغی حد اقل مصرف محاسبه کیدای شی:

دا جدول د وچو حیواناتو لپاره دی نه د شیدی ورکوونکو څارویو لپاره:

د څارویو نوع	د بدن وزن	د وچی مادی ورځنی مصرف
غوا	٤۰۰ کیلوګرام	۸ کیلوګرام
غوا	۳۵۰ کیلوګرام	۷ کیلوګرام
سخوللرکی	۲۵۰ کیلوګرام	۵ کیلوګرام
سخوللر	۱۵۰ کیلوګرام	۳ کیلوګرام
پسه	۵۰ کیلوګرام	۱ کیلوګرام
وزه	۳۰ کیلوګرام	۰،٤ کیلوګرام

هغه مجموعی تعداد په لاندی ډول محاسبه کیږی:
د حیواناتو تعداد د جدول له مخی = x
ورځنی مصرف د حیوان به له = x
د ژمی ټول ورځی = ټول مقدار (وچه ماده)
ددی محاسبی لپاره دا ډیره ګټوره ده چی سړی وپوهیږی چی د بیدی یا وچو وابنو یو کوټ یا سایلج چه یو متر مکعب وی (۱x۱x۱)، ۸۰ یا ۱۰۰ کیلوګرامه وچی مادی د وابنه سره برابر او مساوی دی.

* اتاقك هوایی تخم مرغ کهنه بزرگتر از اتاقك هوایی تخم مرغ تازه میباشد.

اهمیت مرغانچه و تغذیه در مرغداری

مرغانچهٔ :

داشتن مرغانچه خوب بدین معنی نیست که ما پول وافر مصرف نماییم و اسباب و لوازم مغلق و پیچیده بکار بریم بلکه بدان معنیست که برای مرغها پناگاهی بسازیم و لوازمی چون دانه خوره، آبخوره ... را با قیمت ارزان که از مواد محلی ساخته شده باشد فراهم نماییم. بدین ترتیب از یك سو ضرورت مرغها رفع میگردد و از سوی دیگر قیمت تولیدات پایین میباشد. گرچه معلومات مفصل در مورد مرغانچه در شمارهٔ دوم وترنری معلومات نیز ارائه گردیده است ، مگر بازهم میخواهیم بار دیگر مسایلی را در مورد اهمیت مرغانچه متذکر شویم .

داشتن مرغانچهٔ خوب اثر خوبی بالای نموی مرغها و کمیت و کیفیت حاصلات شان دارد. بناء در وقت اعمار مرغانچه باید نکات زیر مد نظر گرفته شود:

۱. اندازهٔ مرغانچه مناسب باشد یعنی در هر متر مربع باید ۱۰ تا ۱۲ قطعه مرغ گوشتی و یا ٤-۵ قطعه مرغ تخمی را نگهداری نماییم. بلندی مرغانچه باید حدود ۲ متر باشد.

۲. مرغانچه باید به حد کافی کلکین داشته باشد تا روشنی و هوا داخل گردد. در عین حال از جریان باد در داخل مرغانچه جلوگیری شود.

۳. موجودیت بستر خوب نرم (بوره اره، پفه رنده، کاه گندم و...) در مرغانچه ضروری است.

٤. موجودیت تعداد کافی دانه خوره، آبخوره و اگر مرغهای تخمی نگهداری شوند، موجودیت تعداد کافی آشیانهٔ تخم گذاری در مرغانچه ضرورت است. آشیانه تخم گذاری باید در گوشه تاریك و آرام مرغانچه ساخته شود.

۵. چوچه های یك روزه تا حدود دو هفته گی باید مورد توجه خاص قرار گیرند. بناء باید یك گوشه مصؤن و خوب مرغانچه برای چوچه های یك روزه اختصاص داده شود.

بهتر است در نظر داشته باشیم که چوچه های یك روزه در روزهای اول به اتاق دارای حرارت حدود ۳۲ درجه سانتی گیرید ضرورت دارند.

علاوه کردن کمی بوره در آب آشامیدنی چوچه های یك

روزه به آنها انرژی مورد ضرورت روز های اول زندگی شانرا میدهد.

تغذیه:

بصورت عموم مرغها مانند سایر حیوانات، برای تولید محصولات و بقای زندگی شان به غذا ضرورت دارند. بر عکس نشخوارکنندگان که خود شان پروتین تولید مینمایند ، مرغها پروتین مورد نیاز شان را همراه غذا میگیرند.

ترکیب خوراکه تا حد زیادی مربوط به سن مرغ و نوع محصولات آنها میباشد.

بطور مثال، مرغهای تخمی به مقایسهٔ مرغهای گوشتی به کلسیم و فاسفورس بیشتر ضرورت دارند و چوچه مرغها به مقایسه مرغهای بزرگ به پروتین زیادتر نیاز دارند. محصولات تخم مرغهای اصلاح شده نسبت به ماکیان های محلی (وطنی) بلندتر است. همچنان مرغهای گوشتی اصلاح شده (زراعتی) به تناسب مرغهای محلی گوشت زیادتر دارند. برای رسیدن به هدف محصولات بلند، مرغها به غذای پرکیفیت و عالی ضرورت دارند. کمیت این غذا نیز باید بهتر باشد. پس به این نتیجه میرسیم که اگر چه نسل خوب مرغها را داشته باشیم اما اگر غذای خوب موجود نباشد نمی توانیم حاصلات زیاد از مرغها بدست آوریم.

تولید غذای خوب برای مرغها که اقتصادی هم باشد کار ساده نیست و در همه جای افغانستان میسر نمیباشد. خصوصاً وقتی می خواهیم از منابع محلی استفاده نماییم و غذای برای مرغها ترکیب کنیم که در رقابت با غذای انسانی قرار نه گیرد. تا جاییکه به تولید خوراکهٔ مرغها مربوط میشود باید کوشش کنیم تا منابعی را دریابیم که مورد استفادهٔ انسانها نباشد. تا حد امکان باید از پسمانده های غذای انسانی و محصولات فرعی که توسط انسانها استعمال نمی گردند استفاده نماییم.

برای تغذیهٔ چند قطعه مرغ در خانه درین مجله معلوماتی را خدمت تان ارائه می نمائیم که این معلومات در مورد منابع محلی غذای مرغهابوده وقبلاًدر کتاب (مرغداری و بیماریهای مرغها) شامل گردیده است که در کورسهای پاراوترنری کمیتهٔ هالند تدریس میگردد.

اجزای مرکبه یك کیلوگرام جیره مرغهای تخمی را که بصورت بسیار تخمینی تهیه شده است ذیلاً مشاهده میکنید:

۱. کاربوهایدریت ها /شحم (انرژی)	۷۴۰ گرام
۲. پروتین خام	۱۵۰ گرام
۳. مواد معدنی یا منرال ها (کلسیم و فاسفورس و غیره)	۶۰ گرام
٤. الیاف خام	۵۰ گرام
۵. نمك	۳ گرام
٦. ویتامین	
مجموع	۱۰۰۳ گرام

کاربوهایدریت ها:

سبوس گندم، پس خوردهٔ غذای انسانها، میدگی برنج، نخود و غیره دانه بابی که کمتر مورد استفاده انسانها میباشند.

پروتین خام:

شکمبهٔ جوشانده و قیمه شده، خون و جگر جوشانده حیوانات بزرگ باید خشك کرده شوند و به مرغها داده شوند. سبوس گندم و علوفه سبز نیز تحت این عنوان شامل است.

الیاف خام:

علوفه سبز، دانه باب.

مواد معدنی :

مواد معدنی (خصوصاً کلسیم و فاسفورس) پودر دی سی پی (DCP)، پودر سنگ مرمر، پودر پوست تخم، پودر استخوان (که آنرا میتوان به صورت محلی از سوختاندن و میده کردن استخوان بدست آورد.)

ویتامین ها:

سبوس گندم و علوفه سبز.

مگر تهیه غذای خوب و اقتصادی برای مرغهای فارمها مشکل به نظر میرسد. تا جائیکه میدانیم فرمول مناسبی در دست نیست. ازینرو از تمام NGO ها و موسسات مربوط ملل متحد، مقامات محلی و مردمی که توان آنرا داشته باشند تقاضا می نمائیم تا اگر در مورد کدام ترکیب خوب خوراکه معلومات داشته باشند مارا مطلع سازند. البته باید بخاطر داشت که هدف ترکیب خوب غذای مرغها با استفاده از مواد محلی بوده که رقابت با غذای انسانها نداشته باشد.

آیا می‌دانید که؟!...

* واحد بین المللی ویتامین (International Unit IU) A می باشد و آن عبارت است از ویتامین A که از ٦ مایکروگرام بتاکاروتن در شرایط خاصی تشکیل شده باشد. بهترین منبع ویتامین A عبارت از جواری و رشقه میباشد.

* کمبود ویتامین E در جیره غذایی باعث تحلیل رفتن بیضه ها در خروس و ایجاد عارضه انسفالو مالاسیا تغذیه ای در طیور جوان میگردد.

از مجله دامدار چاپ تهران

هرمون ها Hormones

امروز تقریباً هر دهقان نام هورمون را شنیده است مگر فقط تعداد کمی از مردم میدانند که هورمون چیست. بیایید هورمون را تعریف کنیم.

هورمون ماده ایست که در بعضی از اعضای بدن تولید گردیده و بعد از انتقال به عضو دیگر بدن میتواند در آن اثر بگذارد. بطور مثال هورمون تستسترون که توسط خصیه های حیوانات بالغ نر تولید میگردد توسط جریان خون در سراسر بدن منتشر گردیده باعث نمو و رشد عضلات بدن حیوان و در انسانها باعث برآمدن موی (ریش) در روی میگردد و بچه بصورت مرد در می آید.

پس گفته میتوانیم که هورمون تستسترون پیام خصیه ها را به تمام اعضای دیگر بدن میرساند و برایشان میگوید که دیگر خصیه ها رشد کرده شما هم باید در وجود تان تبدیلی بیاورید تا بدین ترتیب یك شخص در تمام حصص بدن خود مرد بالغ شود.

وظیفه اصلی و عمده تمام هورمون ها در حقیقت آوردن پیام ها از یك قسمت بدن به قسمت دیگر آن میباشد.

هورمون ها به انواع مختلف وجود دارند که در طبابت وترنری مهمترین آنها هورمون هایی اند که برحاصلخیزی حیوانات مونث اثر میگذارند. بسیاری از این هورمون ها که پیام آور تولید مثل هستند بصورت مصنوعی ساخته شده و در بازار عرضه گردیده اند.

بطور مثال وقتی تخمه ای در تخمدانهای ماده گاو آماده القاح شد، تخمدانها هورمون استروجن را تولید مینمایند که این هورمون پیام را از تخمدان به رحم می آورد تا آماده پذیرش تخمه القاح شده باشد در عین حال این پیام برای مغز رسانیده میشود تا ماده گاو رفتارش را تغیر داده بگذارد گاو بوقه بالایش بالا شود. پس در این صورت گاو بوقه طلب میشود.

امروز هورمون مصنوعی استروجن مانند استرادیول Estradiol و ستلبستیرول Estilboestrol در بازار آزاد یافت میشود. و برای گاوهایی که مشکل حاصلخیزی یا تلقیح شدن دارند استعمال می گردد.

گاه گاهی وقتی هورمون پیچکاری میگردد هیچ تخمه القاح شده ای در تخمدان ماده گاو موجود نمی باشد، پس هورمون پیام غلط به رحم و مغز میدهد. رحم مخاط تولید میکند و گاو از خود حالت بوقه طلبی نشان میدهد. اما چون تخمه وجود ندارد گاو باردار نمی گردد. از بیرون چنین به نظر میرسد که با تزریق هورمون مشکل رفع گردیده در حالیکه در داخل بدن همین تزریق اعضای داخلی بدن را مغشوش ساخته حتی مشکل را وخیم تر می سازد.

هورمون های زیادی هستند که در پروسه تولید مثل دخیل اند و استعمال درست و صحیح هورمون های مصنوعی در بهبود حاصلخیزی حیوان کار مشکل و پیچیده است حتی برای کسانی که تاحدی

تجربه هم دارند.

اگر این دوا ها به صورت غلط استعمال گردد وضع حیوان را بدتر نموده حتی برای انسان ها خطر هم دارد مثلاً سقط جنین در زنهارا بار می آورد.

ازینرو این دواها باید تنها توسط دکتوران با تجربه وترنری استعمال گردد.

برای گاوی که حامله نمی شود علاج دیگری نیز وجود دارد:

وقتی دانستیم که هورمون در بدن خود حیوانات تولید می گردد، پس چرا به حیوان در تولید هورمون طبیعی اش کمك نکنیم، تا این هورمونها در وقت و زمان درست و مناسب و با مقادیر کافی تولید گردند.

کمك کردن به حیوان در تولید هورمون هایش اول اینست که غذای کافی و با کیفیت خوب به حیوان داده شود. علاوتاً طویله باید پاك باشد و هوای تازه همیشه دران داخل گردد. از طرف روز حیوان باید در روشنی آفتاب خارج از طویله باشد. همچنان باید حیوان را با حیوانات دیگر یکجا نگهدارید. بعضی حیوانات با دیدن حیوان نر بار بار از یك فاصله نزدیك بوقه طلب می گردند. پس باید علایم بوقه طلبی از نزدیك کنترول گردد زیرا بعضی حیوانات از خود علایم کم و کوتاه بوقه طلبی را نشان میدهند.

در مجموع میتوانیم بگوئیم بهتر است تا همان پولی را که برای هورمون قیمتی مصرف میکنیم در تهیه خرج و خوراك خوب به حیوان به مصرف برسد که نه تنها میتوانیم حیوان را در تولید هورمون های طبیعی کمك کنیم بلکه صحت و تولید آن نیز بهبود می یابد.

په غواګانو کې

۳. د غواګانو روغتیائی حالت:

دیر ځلی د غواګانو روغتیائی حالت بنه نه وی او په ناروغۍ اخته وی. ښائی چنجی ولری، رحم ئی چرك کړی وی تنفسی او داسی نوری ناروغی ولری چه د غوایمه کیدو او بلاربیدو مخه نیسی او په دی هکله د وترنری ډاکترانو مشوره ډیره مهمه او ضروری ده او ځاروی باید د ډاکتر له خوا وکتل شی.

په دی نیږدی وختونو کښی چه له یوی خوا مونږ د ځینی سیمو ځاروی وکتل او د ځاروی لرونکو ستونځی مو له نیږدی څخه ولیدی او د هغوی شکایتونه مو واوریدل او له بلی خوا د دیرو وترنری کار کوونکو له خوا د هورمونو بیدریغه استعمالول چه د انسانانو ژوند د حیوانی محصولاتو د خورلو (غوښی) له امله له خطر سره مخامخ کوی او د غوایمه کیدو او بلاربیدو سره پوره مرسته نشی کولی وهڅولو چه په دی هکله مالدارانو او وترنری کارکوونکو لپاره معلومات وړاندی شی او د غواګانو د حاصل خیزه کیدلو تر عنوان لاندی مو په پښتو او دری ژبه یوه کوچنی ساده رساله ولیکل څو ګرانو وطنوالو ته معلومات وړاندی کړی. د غواګانو حاصل خیزه کیدل (حاصلات گاوها چطور زیاد میشود) رساله وګوری او خپلی نظریی راولیږی.

کورس ریفرشر

مقصد اصلی کمیته هالیند جهت هم کاری عاجل برای دهاقین و مالداران کشور تاسیس کورسهای ادوانس پاراوت، پاراوت و واکسیناتور بوده که یك تعداد زیادی از شاگردان را از ولایات مختلف تربیه و به وظیفه اعزام نموده است.

در شرایط فعلی در ساحات داخل افغانستان، کمبود دکتوران مسلکی و باتجربه وترنری از یکسو و از سوی دیگر عدم موجودیت وسایل درست تشخیصی از قبیل لابراتوار ها، رادیوگرافی، معاینات پتالوژیکی و غیره از آغاز کودتاه هفت ثور کمونیست ها تا دولت فعلی تشخیص قاطع امراض حیوانی را محدود ساخته است.

بخاطر رفع عاجل همچو مشکلات، DCA در جریان سال ۱۹۹۵ کورس ریفرشر را برای داکتران وترنری، معاونین آنها و پاراوت ها دایر نموده که درین کورس ها تشخیص کلینیکی امراض به معود عصری و قبول شده طور نظری و عملی تدریس میگردد که این میتود بنام تشخیص کلینکی امراض بر اساس مشکل نامیده میشود یعنی در حقیقت داکتر و پاراوت میتواند تا حد زیاد بدون وسایل تشخیصی عصری بیماری حیوانات را تشخیص و به تداوی مناسب آن اقدام نمایند. موضوعات این کورس توسط استادان با تجربه این کمیته و داکتر تینو معاون این کمیته تهیه گردیده که توسط یکتعداد از داکتران مربوط این کمیته تدریس میگردد. بناء از تمام دکتوران وترنری، معاونین آنها و پاراوت ها تقاضا می گردد تا درین کورس شرکت نموده مشکلات شانرا مرفوع نمایند.

نظری بر پلان . . .

مساعی تمام جوانب ذیدخل یك امر ضروری به حساب می آید. برای سال آینده همچنان باید سخت کار کنیم تا پروگرام ما به موفقیت بیانجامد. تنها از این راه میتوانیم منابع کمك دهنده را متقاعد سازیم تا حمایت شان از پروژه های مان را تداوم بخشند.

دانستنیهای مالداری

عواملی که بالای استروس سایکل تاثیر دارد

۱. وضع تغذی حیوان: لاغری زیاد، گرسنگی و کمبود موادی مانند فاسفورس و کوبالت.
۲. تاثیرات فصلی و نوری: نور و روشنی آفتاب و فصل های مختلف سال.
۳. حرارت: کمبود و ازدیاد حرارت تاثیر دارد.
٤. عمر حیوان: گاو جوان استروس سایکل کوتاه دارد.
۵. حاصلات: گاوهایی که تولید شیر شان زیادتر باشد اکثراً ۳ الی ٤ ماه بعد از زایمان بوقه طلب می شوند.
٦. حمل ونقل: حمل و نقل حیوان برای چند روز متواتر.
۷. امراض سیستمیك: امراض مزمن و وخیم که باعث لاغری و کم خونی گردد.
۸. آسیب در غدوات اندوکراین: تغیرات پتالوژیکی در غدوات اندوکراین.
۹. امراض رحم و سرویکس، التهاب سرویکس و رحم، جمع شدن چرك در رحم و غیره.

د سپیو دستمپر Canine Distemper

د سپیو ډستمپر یوه ډیره وخیمه ساری ناروغی ده چه د ویروس په واسطه مینځ ته راځی په دی ناروغی باندی هر جنس سپی اخته کیږی خو معمولاً په کونګریو کی د لوړو تلفاتو باعث ګرزی.

په ناروغی اخته سپی لوړه تبه لری او دا حالت د خو ورځو د پاره دوام کوی په دی سربیره د بدن مختلفی اعضاوی په ناروغی اخته کیږی دا مریضی هغه وخت بابیړی کوی چه په عین وخت کی ځینی بکتریاوی هم سر باری حمله وکړی. ناروغه سپی ضعیف او بی اشتها وی د لمر د رڼا سره حاسیت لری د سترګو څخه ئی اوبلن افرازات راځی که چیری ځینی باکتریاوی په عین وخت د ناروغی کی حمله وکړی د ناروغی د اوږدوالی او وخامت سبب ګرزی چه په نتیجه کی ئی دا لاندی حالات لیدل کیدی شی:

۱ـ د زولنو اوښکو بهیدنه د سترګو، پزی اوستونی (د هوا نل) څخه چه باعث د نومونیا Pneumonia ګرځی، سپی توخی کوی او د سالنډی علایم ښیي.

۲ـ د معدی او کولمو د سیستم په اخته کیدلو سره د استفراق او اسهال حالت لیدل کیږی.

۳ـ د ډستمپر سپومی Exanthema په جلد باندی راخیږی.

٤ـ د عصبی سیستم په اخته کیدو سره سپی وارخطا وی او د ناڅاپی غږ او یا حرکت په مقابل کی هیجانی عکس العمل ښیی.

د ناروغی د مخ نیوی دپاره باید کونګری واکسین شی، واکسین شوی کونګری د کوڅه ډب سپیو سره چه د ډستمپر د ویروس ناقلین وی که ورسره په تماس کی شی د واکسین شوو کونګریو معافیت لا نور هم پسی زیاتیږی.

بد نیست بدانید که

* ۱/۵ وزن زنده طیور و حدود ۱/۷ تا ۱/۸ وزن تخم مرغ را پروتین تشکیل میدهد.

* ویتامین C را طیور در داخل بدن خود میسازند.

* ۷۵ فیصد مخارج روزمره مرغداری هزینه مربوط به خوراك است.

* کمبود ویتامین D بخصوص ویتامین D_3 باعث عارضه ریکتز Rickets در چوچه مرغ ها می گردد.

گرگ یا پمن Mange

گرگ یا پمن توب د پوستکی یوه ساری ناروغی ده چه تول اهلی حیوانات او انسانان پری اخته کیدی شی. دا ناروغی د یو تعداد خارجی پرازیتونو په واسطه منیځ ته راځی چه د Sarcoptes په نامه یادیږی او په زیاته فیصدی د اهلی حیواناتو او انسانانو د ناروغي باعث ګرزی او معمولاً تر زیاتی اندازی پوری دا پرازیت په خپل کوربه پوری مشخص دی دا په دی معنی چه په Sarcoptesاخته سپی څخه ډیر کم امکانات شته چه نور حیوانات او یا انسان په ناروغي مبتلا شی. خو په ناروغي اخته سپیو سره که سالم سپی په تماس کی راشی په ډیر سرعت سره ناروغی سرایت کوی.

او یو بل جنس د پرازیت چه Notoedres په نامه یادیږی هغه هم په پشوګانو، سویانو او ندرتاً په سپیو کی د پمن توب او یا ګرګ سبب کیدی شی چه البته واقعات یی د Sarcoptes د جنس په نسبت کم لیدل کیږی.

څرنګه چه د ګرګ ناروغی په زیاته فیصدی سره په سپیو کی لیدل کیږی نو په خاص ډول غواړو لوستونکو ته په دی برخه کی څه ناڅه ابتدایی معلومات ورکړو.

دا پرازیت د وجود د پوستکی په اولیني طبقاتو کی تونلونه جوړوی او په هغه کی ژوند کوی. په ابتدا کی ناروغی د جلد او یا پوستکی د سوروالی په شکل لیدل کیږی چه وروسته ورسره نونکي او یا وړی دانی هم لیدل کیږی، ښځه پرازیت د هګي اچولو په عمل سره یو ډول تخریش پیدا کوی د هغه په نسبت مبتلا حیوان ځان ګروی او په دی عمل سره پوستکی زخمیږی چه د هغه په نتیجه کی د زخمونو څخه وینه او یو ډول زیر رنګه مایع خارجیږی چه د وچیدو سره د زخم په شاوخوا باندی یو ډول خیږ او یا Crust تشکیلوی. کله کله دا زخمونه د مکروبونو په واسطه ملوث شی چه په هغه صورت کی وینه او زوی د زخمونو شاوخواه کی لیدل کیږی. په ګرګ اخته حیوان ناراحته وی، د خوږولو اشتها د لاسه ورکوری، ورځ په ورځ ډنګریږی. دا ناروغی معمولاً د وجود په هغه قسمتونو کی لیدل کیږی چه هغه لږ ویښته لری لکه غوږونه، مخ او څنګلی خو کله چه د ناروغي تداوی نشی، یو عمومی حالت نیسی او د وجود نورو برخو ته سرایت کوی چه په هغه صورت کی د پوستکی ویښته هم توپیږی چه د همدی کبله ورته ګرګ او یا پمن توب نوم ورکوی.

دا ناروغی د تولو هغه حشره وژونکو دوایانو په واسطه چه معمولاً په بازار کی پیدا کیدلی شی تداوی کیږی.

قابل توجه

کمیته هالیند برای افغانستان در نظر دارد تا در ماه دسمبر سال ۱۹۹۵ عیسوی کتابی را بنام لست های مشکلات به تمام پرسونل ساحه توزیع نماید. این لست ها پرسونل ساحه را کمک می کند تا به طریق سهل به یک تشخیص مناسب مرض دست یابند.

چون این اولین کوشش در رابج ساختن روش جدید تشخیص بیماریها است، ازینرو کمیته هالیند خیلی علاقمند است تا تبصره ها و پیشنهاد های تانرا به دست آرد.

در صورت عملی بودن پیشنهاد های تان انها را در چاپ بعدی کتاب مذکور شامل خواهیم نمود.

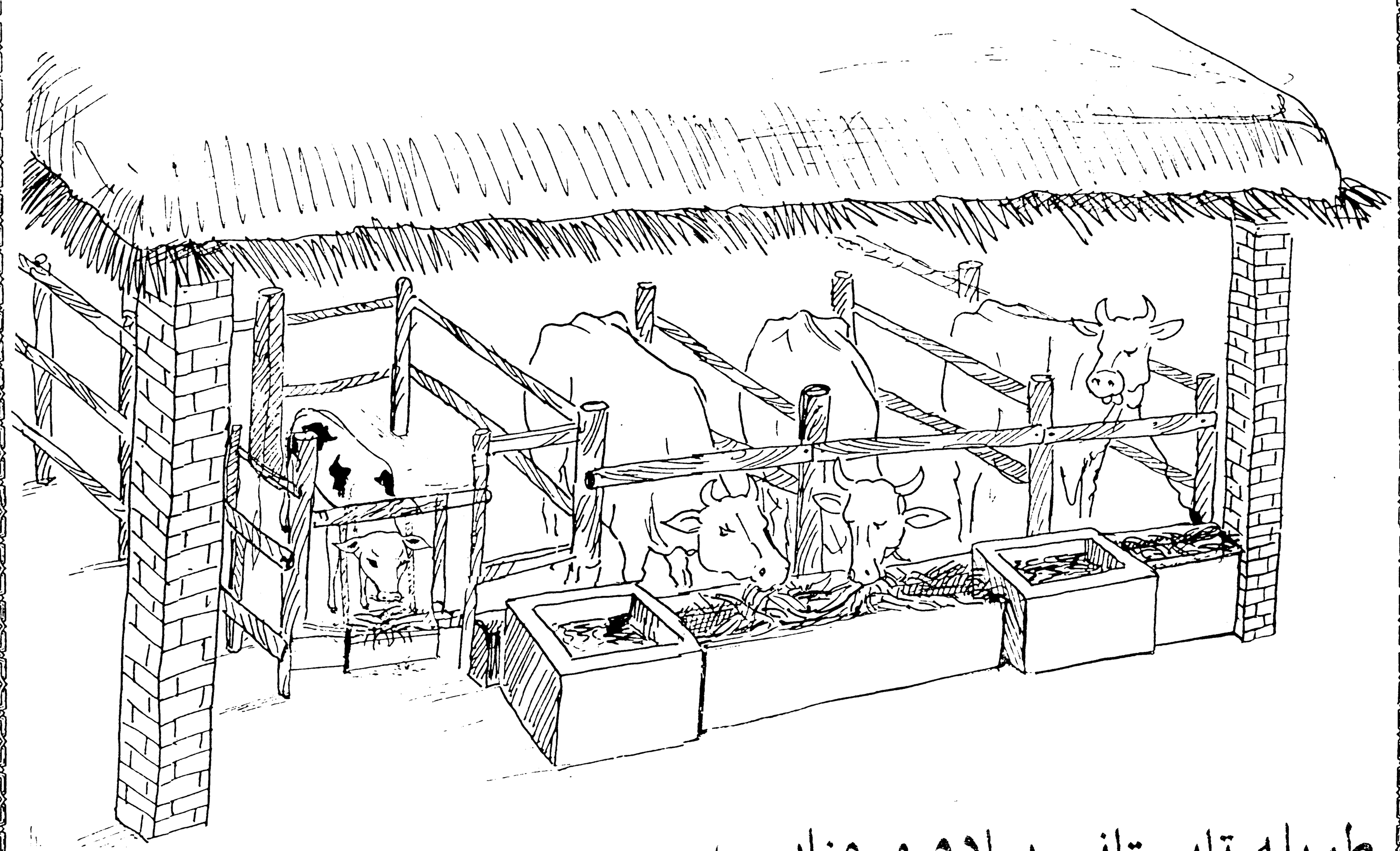

طویله تابستانی ساده و مناسب